

..... [p1]

Haerlem, 23 v. Wijnmaend. '82

Eerweerde Heer en Vriend!

Mijn brief¹ verleden Vrijdag U toegezonden, hebt Gij wis² ontvangen? Thans wil ik U nog een paar woorden doen toekomen, naer aanleiding³ van uw opstel: Van de Vriesche tale⁴ En zoo kom ik U dan allereerst bedanken voor 't genoeg dat de lezing daarvan mij heeft verschaft. Om aen uw wensch te voldoen, heb ik ook hier en daer het een en ander in uw opstel veranderd, naer mijn beste weten. D'opene woordekens gi en mi, bru en lu heb ik in geslotene moeten veranderen, naer dien de Friesen juist zulke woordekens anders uitspreken dan de geslotene - namelijk d'u en i-klank daarvan. Dat is bij ons een uitzondering op den regel. Hollandsch en brabantisch ij en ui klinkt bij ons in geslotene lettergrepen als i en u, volkomen zoo als bij U in Vlaenderen; ja maer in opene lettergrepen spreken wij de hollandsche en brabantische ui - en ij klanken weer anders uit, meer met d'hollandsche

..... [p2]

uitspraak overeenkomende, lijkwel niet volkomen zoo, Wij Friesen spreken heej, meej, zeej, breej, leej, reej, (wat kort, niet sleepende, uitspreken) voor [*hollandsch*] hij, mij, zij, brij (pap), en voor lij of ly (hollandsch lauw), rij of ry (hollandsch ruw), enz. Zoo ook lee-je, meej-je, kreej-je, voor [*hollandsch*] lijden, mijden, krijgen; daarentegen striden, gliden, stigen voor strijden, glijden, stijgen. In opene woorden spreken wij de ui klank nog wat zwaarder uit dan de Hollanders; wij zeggen een klank die half tusschen [*hollandsch*] ui en oi inleit; b.v. loi voor lui, broien

.....

1 [Brief van Johan Winkler aan Guido Gezelle, 20/10/1882, Haarlem.](#)

2 zeker

3 Winkler schrijft hier 'ae' in de plaats van 'aa', dit naar aanleiding van de [brief van Gezelle van 09/09/1881](#). Daarin liet hij weten dat hij 'aa' naar de oude spelling 'ae' aanpast bij publicatie van Winklers brieven in Loquela. Winkler zelf verkoos ook de oude spelling 'ae' boven de 'Hollandse' 'aa'. Dit blijkt uit de [brief die hij schreef tussen 01/11/1882 en 03/11/1882](#). Doorheen de correspondentie gebruikt Winkler afwisselend beide schrijfwijzen. De verbeteringen die hij vaak nog moest doorvoeren tijdens het schrijven tonen aan dat het voor hem in de praktijk een hele aanpassing was om de oude spelling te hanteren.

4 Van de Friesche tale verscheen In: Loquela: 2 (Alderheiligen 1882) 7, p.49-59. In dit artikel schrijft Gezelle dat het verwantschap tussen Vlamingen en Friezen een motivatie moet zijn om Friesland op alle vlakken nog beter te leren kennen. Daarnaast verzet hij zich uitvoerig tegen de overheersing van de Hollandse taal ten koste van het zuivere Nederlands. Gezelle integreert op het einde ook een Friese tekst die Winkler hem, op zijn aanvraag, bij een van diens vorige brieven ([06/06/1882, Haarlem](#)) opstuurde, en voegt hierbij nog een Vlaamse vertaling en verdere taalkundige ontsluiting van het fragment.

voor bruien, enz; daarentegen luden voor (klok)luiden. De klank van lui (luiden, lieden, menschen) is bij ons anders dan van lui (traag); maar lu is het nooit. - Buitendien gi en is geen friesch. Daarvoor hebben wij du of dou, en jou in 't enkelvoud, jimme of jima in 't meervoud.

"Nin" is niet neen, maar geen. Neen is in 't friesch nee. "Nin" is de loochenstaf n⁵ met in, en, het friesche onbepalende lidwoord. Voor 't [*hollandsche*] en vlaemsche een als onbepalend lidwoord en telwoord hebben wij en (men spreekt in) als [*lidwoord*], en ien (ian) als telwoord.

..... [p3]

Gij schrijft in uw opstel de woorden Friesland en Friesen nu eens met F en dan eens met V. Maar 't blijkt toch dat uwe bedoeling de V is. Naer mijne bescheiden meening is de v hier glad verkeerd. Wij zullen toch zelven wel weten hoe wij heeten? Wel nu, wij kunnen niet eens die v als beginletter van eenig woord uitspreken, zoo als Hollanders en Vlamingen doen. Wij hebben de v slechts midden in een woord, en anders nooit. En dan nog een v gevolgd door een medeklinker! vr en vl dat is voor een frieschen mond onuitspreekbaar; wij maken er fr en fl van, of wr (oer) en wl (oel). Schrijft gij Vriesland, dan moet Gij ook Vrankrijk schrijven, en Vranken.

Ik verzoek U vriendelijk dien misstand te willen veranderen.

En ten slotte nog: stide⁶ en is, lijder⁷ geen friesch. Het is volkomen onbekend in Friesland, en mij ook in oude [*friesche*] geschriften, nooit voorgekomen. Wij kennen slechts stiif. Ware stide friesch, Huydecoper had het wel gekend.⁸ In zijn tijd was de plat-amsterdamsche volkstaal nog half friesch, en de Waterlandsche boeren, aan den anderen oever (den noorder-) van den IJ-stroom⁹ wonende, dus vlak tegenover Amsterdam, en als onder den rook dier stede, spra-

.....

5 In Loquela: 1 (Kerstmaand 1881) 8 p.57-61 schreef Gezelle het artikel "De Loochenstaf N", waarin hij uitlegt: "Boekstaf *n* heeft in veel talen, onder andere in de onze, eene loochenende, ontkenkende, of verneenende kracht." Gezelle gebruikt het woord 'staf' voor 'letter' omdat dit laatste "een onvlaamsch geboren woord" is.

6 In zijn artikel Van de Friesche Tale in Loquela: 2 (Alderheiligen 1882) 7, p.49-59 gebruikte Gezelle het woord 'stijde' of 'stide' als illustratie voor de verwantschap van o.a. de Vlaamse en Friese taal, en de afwijking van het Hollands.

7 helaas

8 In zijn artikel Van de Friesche Tale in Loquela: 2 (Alderheiligen 1882) 7, p.53 citeert Gezelle een aantekening van Huydecoper: "Stide is geen woord!". Hiermee poogde Gezelle aan te duiden dat het woord 'stijde' of 'stide' niet gekend of aanvaard werd in Holland.

9 IJ is een rivier in Noord-Holland die de Amsterdamse binnenstad van Amsterdam-Noord scheidt.

..... [p4]

[ken] toen nog geheel frisch. - Gij zult dit voorbeeld dus niet kunnen bruiken. - Maer zeit Grimm dat rigidus = stith is in 't [frisch]?¹⁰ Dat is een opperbeste gewaarsman! Niettemin, mij is stide nooit in Friesland ontmoet.

En nu moet ik het hier bij blijven laten.

Ontvang mijn hertelikste groeten.

Met trouen handdruk

Uw

Johan Winkler.

.....

10 Gezelle schreef in zijn artikel Van de Friesche Tale in Loquela: 2 (Alderheiligen 1882) 7, p.53: "dat men *stith* = *rigidus* in vollen bloei wederom ziet te voorschijn komen, zoo niet in Friesland, hetgene Jacob Grimm houdt staan, *Geschichte der deutschen Sprache*, II 663, 681, toch in Engeland, dat ons oud woord *stith*, *stithe* bewaard heeft."

Briefbeschrijving

Verzender	Winkler, Johan
Ontvanger	[Gezelle, Guido]
Verzendingsdatum	23/10/1882
Verzendingsplaats	Haarlem
Annotatie	Briefversie van datering: 23 v. Wijnmaend. '82 ; adressaat gereconstrueerd op basis van toegevoegde notitie.
Annotatie	Briefversie van datering: 23 v. Wijnmaend. '82 ; adressaat gereconstrueerd op basis van toegevoegde notitie.
Gepubliceerd in	De briefwisseling tussen Guido Gezelle en Johan Winkler. Deel 1: Inleiding en brieven (1881-1883) / door Dries Gevaert. - Gent : onuitgegeven licentieverhandeling, (academiejaar 1983-1984), p.83-85

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Drager	1 dubbel vel, 206 mm x 130 mm papier, wit papiersoort: 4 zijden beschreven, inkt
Staat	fragment: pagina 4 ontbreekt
Toevoegingen	op zijde 1 links in de bovenrand: Aan G. Gezelle; idem rechtsboven bijgeschreven onder de maand: [October] (inkt, beide hand P.A.)

Bewaargegevens

Land	België
Plaats	Brugge
Bewaarplaats	Guido Gezellearchief
ID Gezellearchief	5284

Bibliotheekrecord https://anet.be/desktop/gga/nl/opacgga/nr=tg:gga_6.11588

Inhoud

Incipit	Mijn brief, verleden Vrydag U
Tekstsoort	brief
Talen	Nederlands

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	23/10/1882, Haarlem, Johan Winkler aan [Guido Gezelle]
Editeur	Sofie Meneve; Universiteit Antwerpen
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt
Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB
Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2023
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.

Disclaimer	De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be .
Citeren	Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
